

»UTIŠANI« MUČENICI GOVORE SVIJETU

Svjetski poznat književnik o svom odnosu prema »Širokobriškim mučenicima«

► Piše: **Michael O'Brien**

Kada sam prvi put posjetio Hrvatsku u listopadu 2003., još uvijek nisam bio čuo za širokobriješke mučenike. Znao sam samo da su komunisti na području bivše Jugoslavije za vrijeme Drugog svjetskog rata i poraća, ubijali i zatvarali svećenike, ali i velik broj vjernika laika. Međutim, tada još nisam shvaćao razmjere toga mučeništva. Komunistička propaganda u vrijeme Titova režima, a koja je trajala sve do 1990., istinu je premazivala glazurom laži te su zapadne zemlje radije vjerovala da je jugoslavenski režim bio jedna vrsta »finog« komunizma, ili »socijalizma s ljudskim licem«, kako su ga nazivali. Temeljna nečovječnost režima velikim je dijelom bila skrivena našim očima. Nekolicina ljudi znala je za mučeništva, ali je bilo krajnje opasno o tomu govoriti i nemoguće javno pisati.

Tijekom nekoliko sljedećih godina, kako sam počeo zauzetije proučavati povijest, stao sam shvaćati da se pojavio najstrašnji zločin protiv čovječanstva, a da je njegov glavni cilj Katolička crkva. Među stotinama tisuća ubijenih, nevinih ljudi, ubijeno je i nekoliko stotina svećenika, uključujući i franjevačke mučenike iz Hercegovine. Imao sam priliku posjetiti Široki Brijeg i saznati više o njima. Njihova je grobna jama otvorena, a tijela izvađena i premještena u crkvu. Klečeći kraj njihova groba, supruga i ja iskusili smo duboku nutarnju tišinu te, plačući, istodobno osjetili tugu i neku neopisivu radost. Često sam razmišljao o toj mješavini tuge i radosti. Tuga je bila žaljenje zbog gubitka mnogih svetih mladića, zbog njihove patnje, njihovih naglo prekinutih života. No, u isto vrijeme, radost je progovorila našim srcima o vječnoj slavi njihovog hrabrog svjedočenja vjere u konačnu pobjedu Isusa Krista nad svakom tiranijom i svim oblicima zla. Franjevački mučenici velik su izvor svjetla čovječanstvu. Tama može prouzročiti mnogo štete, može pokušati izbrisati sjećanje na te svećenike i braću, ali u tomu ne može i uspjeti (*Iv* 1, 4-5; *Iv* 16, 33).

U to vrijeme radio sam priprema istraživanja za roman čiju sam radnju želio smjestiti u Bosnu i Hercegovinu i Hrvatsku. To je priča o imaginarnom liku Josipu Lasti. Priča prati njegov život od dječastva u malom planinskom selu 1943. sve do njegove smrti u poodmakloj dobi. Roman sam započeo pisati 2005. Svaki sam dan pred Presvetim Oltarskim Sakramentom tražio od

U društvu s vicepostulatorom fra Miljenkom Stojćem pred ratnim skloništem na Širokom Brijegu gdje je ubijeno i zapaljeno 12 franjevaca

Gospodina milost kako bih ispričao istinu o patnjama katoličkog puka u ovim zemljama. Zazivao sam Duha Svetoga da me nadahnjuje i molio se za zagovor širokobrijeških mučenika. Također sam se svakodnevno molio i blaženom kardinalu Alojziju Stepincu i svim znanim i neznanim mučenicima hrvatskoga naroda.

Godine 2007. knjiga je objavljena na engleskom jeziku i otada prevedena na druge svjetske jezike. Na hrvatskom jeziku objavljena je 2008. u izdanju Trećeg dana iz Zagreba, a pod nazivom *Otok svijeta*. Putujući po svijetu, susrećem mnoge ljude raznih nacionalnosti i kultura koji mi govore da im se sviđaju moji romani (napisao sam ih devet), ali da im je ipak omiljen *Otok svijeta*. Ne znam bi li autor trebao reći takvo što o svojim djelima, ali i meni je osobno to najdraža knjiga. Mislim da je razlog tomu što je od svih mojih romana taj roman najdublji i naj snažniji. A ako je uistinu tako, onda to može biti samo zbog molitve svetaca.

Crkva u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini razapinjana je stoljeće za stoljećem, a najviše u razdoblju od pola stoljeća između Drugog svjetskog rata i Domovinskog rata. Upravo zato jer ste raspeta crkva, vi ste i uskrsla crkva, živa crkva. Mi u »slobodnim« zemljama Zapada nismo bili stavljeni na kušnju kao vi. Vi ste nam velik znak, možemo mnogo toga od vas naučiti.

Hvala vam na svjedočenju svojim životima. Hvala na vašim mučenicima, živućim i umrlim, koji nam pokazuju što znači biti istinskim učenicima Kristovim. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subrača«,
VI., 1 (10), Široki Brijeg, 2013.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14
88220 Široki Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR;
4,25 CHF; 6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN;
EU 7,5 EUR; CH 8,50 CHF;
SAD 13 USD; Canada 13 CAD

Zastupništvo, distribucija, pretplate:
Ihtis, Zrinskih i Frankopana 22,
88000 Mostar; mob.: 063-837-002;
e-adresa: udругaihtis@gmail.com

Računi samo za pretplate (računi za dobrovoljni prilog na zadnjoj korici):
BiH (Ihtis Mostar): ProCredit Bank
d.d. Sarajevo, poslovnica Mostar –
1941053316700142
HR (Tihomir Čule): ZaBa, poslovnica
Metković – 2360000-3610872394
INOZEMSTVO: IBAN: BA39 1941
0533 1670 1209; SWIFT CODE:
MEBBBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Svaki izlazak ovoga našega glasila prava je radost. Čovjek prepoznaje da u društvu nastavljaju živjeti snage kojima je do istine, pravde, života domovine s obiju strana granice. Valja to znati u ova vremena krize kada nas nastoje zbuniti s raznih strana.

Neokomunistička vlast u Hrvatskoj nastavlja svojim putem dok na mnogim poljima društvenog života nastoji vratiti povijesni kotač u neka druga vremena. Događa se to i na polju ubijenih u Drugom svjetskom ratu i poraču te u 45 godina bezdušne komunističke vladavine. Između ostaloga, zatvaraju Ured za pronalaženje, obilježavanje i održavanje grobova žrtava komunističkih zločina nakon Drugoga svjetskog rata. Poručuju da postoji samo njihova istina i ništa više. Umjesto toga, morali bi se sjetiti pomirbe iz devedesetih godina prošloga stoljeća, onih godina kada smo morali ratovati za svoju slobodu. U svojim smo glavama nosili različite poglede na život, ali i istu ljubav prema slobodi i domovini. Zbog toga smo pobijedili.

Ovdje na Širokom Brijegu Povjerenstvo za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i porača te Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« misle drukčije od hrvatskih vlasti s obiju strana granice. Brinu se da ubijeni i nedostojno pokopani nađu svoje mirno posljednje počivalište. Tako smo nakon izlaska prošloga broja

ovoga našega glasila u mjesnom groblju Mekovac pokopali 42 žrtve iz Drugoga svjetskog rata i porača. Ima tu Nijemaca, ustaša, domobrana, partizana, civila i franjevaca. Pokušali smo barem nekima, jer je za sve preskupo, s pomoću DNK analize vratiti i ime i prezime, ali samo je 14 uzoraka dalo potvrđan ishod. To opet ne odgovara uzorcima onih koji traže nekoga svoga. No, nije nam žao. Učinili smo sve što je u našoj trenutnoj moći. Kostri smo im odvojeno položili u limene sandučice, stavili na njih oznake gdje su točno pronađene i položili u zajedničku općinsku grobnicu. Namjeravamo u do gledno vrijeme sagraditi i odgovarajuću kosturnicu. Sve ih poštujemo i odnosimo se prema njima ljudski. Bez pomirbe nema nam zajedničke budućnosti.

Iako za sada nismo s pomoću DNK analize uspjeli pronaći franjevca među spomenutim ubijenima na Širokom Brijegu, nastavlja se potraga za posmrtnim ostacima naše ubijene braće. Trenutno je u tijeku DNK analiza ubijenih na Tomića njivi u Ljubuškom. Nadam se da će biti gotova do izlaska sljedećeg broja našega glasila, a možda će čak dotle biti i pokopani. Ipak, brzina nije važna, važno je da nastavljamo zacrtanim putem.

Nema nam druge nego osloniti se na same sebe jer je društvo oko nas podbacilo. Ali, Bog je s nama i zbog toga je pobjeda naša.

Mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Glas o mučeništvu	42
Podsjetnik	15	Glas o znakovima	46
Povijesne okolnosti	19	Pobijeni	47
Povjerenstva	28	Djela pobijenih	53
Stratišta	30	Odjek u umjetnosti	54
Istraživanja	32	Razgovor	56